

1545

ג ר ד ס ר ק ר ל מט' 41/ב

כשינת ועדת החוקה, חוק ומשפט
שהתקיימה ביום ב', ט' במרץ, תשי"ז - 11.3.57 בשעה 10.30.

- השתתפו: נ. ניר - היו"ר
 ב. מזניה
 ע. איכילוב
 ט. בגין
 י. הררי
 ז. ורהפטיג
 ח. רובין
 ש. רוזנברג
 י. שופטן

- פוזטני: ח. כהן - היועץ המשפטי
 א. ידן - המשנה ליועץ המשפטי
 ט. גלון - משרד המשפטים
 ה' גלאס - משרד המשפטים
 ה' רוזנטאל - משרד המשפטים.

סדר-היום: 1. חוק התביעות של קרבנות השואה (הסדר הטיפולי).

2. חוק בתי-המשפט.

3. חוק לתיקון חוק הגנת הדייר (הצעת חוק של ח"כ טובא).

אני פותח את הישיבה.

היו"ר נ. ניר:

אני מברך את חברי הכנסת הררי ובגין לשובם לעבודה בועדה.

1. חוק התביעות של קרבנות השואה (הסדר הטיפולי).

היו"ר נ. ניר:

ממחר שיש לי הסתייגות בסעיף 21, אני מבקש מחבר הכנסת בר-רב-האי להגן על הסעיף בשם הרוב.

ה' גלאס:

בקשר עם סמכותו של שר המשפטים לתת היתרים, בסעיף 2(5), מבקש שר המשפטים לתת לו גם את הסמכות לתת היתרים בתנאים שימצא לנכון. זה נוסד שבתנאים מסויימים הוא יוכל גם להטיל פיקוח. ההצעה היא להוסיף בפסקה (5): "ובתנאים שימצא לנכון להטיל".

ח. כהן:

אולי מוטב: "ובתנאים שיראה להטיל".

היו"ר נ. ניר:

אנא חושש שהם נתן לו סמכות כה רחבה, הוא לא ישתחרר מבג"צים. לכן מבקש שר המשפטים להגביל

קצת את סמכותו בענין זה.

ה' גלמט:

אני רואה שלא היינו עקביים בהוספת הטלים
"על אף האסור בכל הטסט". אני חושב שבוועדה

היתה דעה אחידה כי החוק הזה קודם לכל הטסט. לכן אני מבקש לפוסיף זאת
בתחילת סעיף 11.

הוחלט: 1. לקבל את ההצעה להוסיף בסעיף 2(5) את
הטלים "ובתנאים שיראה לנכון".

2. לקבל את ההצעה להוסיף בתחילת סעיף 11
את הטלים "על אף האסור בכל הטסט".

2. חוק גלמט-הוטסט

בסעיף 38 אני מציע לעשות ררויזיה ולהצביע
שנית את הצעת שר המשפטים.

ב. אזוביה:

הוחלט: לקבל את ההצעה לערוך ררויזיה של החלטת
הוועדה בסעיף 38.

סעיף 38

הוחלט: 1. לקבל את הצעת שר המשפטים לחוק את הטלים
"או לשם הגנה על שמו הטוב של הדם".

2. לקבל את הצעת ש. רוזנברג להוסיף את הטלים:
"או לשם הגנה על שלומן של קטין".

זכות הסדיגות לי. שופטן, לחזור לבנוס
הקודם.

סעיף 40

אני מציע להוסיף בסוף הסעיף: "ורשמי
בית-המשפט בכל דיון שהיה לצוות על אי-
פירטום הדבריה". זה מה שביקש, בעצם, נשיא בית-המשפט העליון.

ש. רוזנברג:

אני מבקש את חבר הכנסת רוזנברג שלא להציע
זאת. הפוסביות שכל כך יקרה לנו אינה דוקא
בדלתיים הפתוחות אלא יותר במפשרות של פירטוט בעתונות.

ח. כהן:

הוחלט: לקבל את ההצעה שלא לשנות את הנוסח שנתקבל
בסעיף-קטן (א).

אני מבקש לעשות ררויזיה של החלטת הוועדה
בסעיף 40(ב). הצעתי היא לחוק את הטלים

ז. ורהפטיג:

"בשעת הישיבה".

הוחלט: 1. לקבל את ההצעה לערוך ררויזיה של החלטת
בסעיף 40(ב).

2. לקבל את ההצעה לחוק את הטלים "בשעת הישיבה".

הסתייגות לי. שופטן: להשאיר את הטלים חב"ל.

הינו"ר נ. ניר:

בטעיה 40(ד) יש הסתייגות לש. יוניצ'טן.

ח. כהן:

הייתי מציע לקבל את ההסתייגות הזאת. קנט של אלף ל"י אינו גבוה.

ש. רוזנברג:

את נקבל זאת, צריך יהיה לשנות גם את טעיה 41 ולהעמיד את העונש על ששה חדשים.

הוחלט: 1. לקבל את ההצעה לעשות רוויזיה של החלטת הוועדה בטעיה 40(ד).

2. לדחת את הצעת ש. יוניצ'טן להעמיד את הקנס על אלפיים ל"י.

טעיה 41

י. שופטן:

היה ברור לי כי הטעיה הזו מסדיר את העניינים, ויחד עם זאת נותן לעתונות אפשרות לסטור ידיעה בתום לב על דבר שאירע או נאסר בישיבה פומבית של בית-המשפט. מדבריו של היועץ המשפטי בתל-אביב, כפי שהם הופיעו בעתונות, נתקבל רושם אחר.

ח. כהן:

הסברתי לעתונאים כי הם רשאים להביא פירוט בתום לב בכל דבר הסותר בפומבי בבית-משפט. אבל הסברתי להם גם את החלק הרגיל של הטעיה. ההסברים של הסיפא של הטעיה לא סגרו את רוב בעתונות.

טעיה 45

הינו"ר נ. ניר:

ורהפטיג מציע כי יהיה כתוב כאן "בהסכמת נשיא בית-המשפט העליון". יש גם הערה של נשיא בית-המשפט העליון בענין זה.

ח. כהן:

זה שייך לחוק השופטים. אבל נשיא בית-משפט העליון ודאי יצטרף להצעת ורהפטיג.

טעיה 48

י. שופטן:

פה אני מציע שלא יחול טעיה 18 הידוע, הקובע כי דרושה הסכמת היועץ המשפטי כדי להעמיד לדיון עובר הסדינה.

ח. כהן:

הממשלה הציעה בזמנו לבטל את הטעיה הזו, אך הכנסת לא קיבלה את ההצעה. אמרתי בוועדת המשנה, בה נדון הענין, כי אני נוהג לתת את ההרשאות האלה ללא כל בדיקה. מבחינת משרד המשפטים אין כל התנגדות לביטול הטעיה. הספק שלי הוא אם זהו החוק המתאים לכך. אני חושב שאפשר יהיה לעשות את הדבר כאשר נגיש לכנסת את חוק הפרוצדורה הפלילית, אשר פרק אחד מסנו, הפרק הנוגע לשופטים החוקרים, כבר נתקבל, והפרק השני, המסדיר את עניני ההתביעה הכללית, יבוא.

י. ידין:

כאשר ועדת המשנה עברה על הטעיה האלה, נשארו שאלות פתוחות. בטעיה-קטן (1) צריך להוסיף: "פרט לטעיה 9, 19, 24", הטעיהים המדברים על הרכב בית-דין מיוחד, על בתי-הדין השבטיים ועל עניני ההוצאה-לפועל.

א. ידיו:

בסעיף-קטן (3), באשר לפקודת שיפוט בתי-משפט השלום, לאחר שהואלט כי בית-משפט השלום מוסמך לדון בכל חטאים ועוונות, יש צורך למחוק את הסעיפים 8, 10, 27 של הפקודה, אשר כולם מדבריהם על העברת משפטים מבית-משפט השלום לבית-המשפט המחוזי.

ח. כהן:

אני מציע לבטל גם את סעיף 9 לפקודת בתי-משפט השלום.

הוחלט: לקבל את ההצעה לבטל את הסעיפים 8, 9, 10 ו-27 בסעיף-קטן (3).

א. ידיו:

גם סעיף 17 של הפקודה, לא נמצאת לו בחוק זה הוראה מקבילה, ואין צורך יש בחוק זה הוראות שלגבי בית-המשפט העליון - הכנסת, ולגבי שאר בתי-המשפט - משרד המשפטים יקבעו את מספר השופטים. אני מעורר את השאלה האם כדאי להכניס להצעה זו סעיף מקביל.

ח. כהן:

אנינו חושב שהסעיף דרוש.

סעיף 50.

ש. רוזנברג:

בסעיף קטן (ב) אני מציע למחוק את הסלים "היה ענין תלוי ועוסד בבית-המשפט" ולכתוב במקום זאת "התחיל דיון בענין בבית-המשפט". "תלוי ועוסד", פירושו שברגע שסכניסים את התביעה הענין תלוי ועוסד. לדעתי, אז עוד אפשר לעבור לפרוצדורה החדשה. אי-אפשר לעשות זאת רק אם היתה הישיבה הראשונה, כלומר, כאשר המשפט כבר התחיל להתברר לפי הפרוצדורה הישנה.

ח. כהן:

החוק הזה פוגע לא רק בשטיעת הענין מוטבי, הוא פוגע בעצם ענין הגשת התביעות, בסמכות הנגזרת להעביר משפט ופ. אינך צריך לשפר או להרע את מצבו של בעל דין, כפי שהיה בעת שהגיש את תביעתו. אבל אין זה מונע מבית-המשפט להחליט לעבור לפרוצדורה החדשה. כתוב "ראוי", והוא תמיד יעשה זאת, אלא אם תהיה לו סיבה שלא לעשות זאת.

סעיף 51.

ש. רוזנברג:

את הסעיף נכנס לתקפו באופן אוטומטי, אך המשפטיים לא יקבל את התקציב הדרוש לביצועו.

הוחלט: לאשר את ההחלטה הקודמת של הוועדה בסעיף זה.

סעיף 52.

ח. כהן:

אני מציע: במקום "א" בניסן - ל' בניסן, ובמקום 2 באפריל - 1 במאי.

הוחלט: לקבל את הצעת היועץ המשפטי לסנות את התאריך ולכתוב ל' בניסן - 1 במאי, ובאם החוק לא יועבר לפני הפגרה, לחזור ולסנות את התאריך.

היו"ר נ. ניר:

מנחנו עוברים עתה לרשימת אשר חברי
הוועדה ביקשו לערוך בסעיפים שונים של החוק.

סעיף 5.

ז. ורהפטיג:

בסעיף 3(2) נתקבלה הצעת נשיא בית-המשפט
העליון. על כן אני מציע שיהיה כתוב: "בית
משפט שהחל לדון במשפט מסוים, רשמי להורות שהמשך הדיון בו יהיה לפני
מספר בלתי זוגי - -".

ח. כהן:

נשיא בית-המשפט העליון, כמובן, יתנגד לזה
בחוקה. אבל אני מסכים לזה.

ג. מזניה:

מדוע זה בחוק?

ח. כהן:

זה בחוק בקרה שהדעות בחלוקה, שנים נגד
שלושה, או שנים נגד שנים ואחד שאינו רוצה

להחליט.

הוחלט:

לקבל את הצעת ז. ורהפטיג האוטררת לתקן
את הנוסח כך: "בית-משפט שהחל לדון במשפט
מסוים, רשמי להורות שהמשך הדיון בו יהיה
לפני מספר בלתי זוגי".

זכות הסתייגות לב. מזניה, לחזור לנוסח
הקודם.

ג. מזניה:

אני מבקש לעשות רנויריה בסעיף 7(ב)(2),
ולהצביע שוב את הסתייגותי.

היו"ר נ. ניר:

מצטרף אז לשנות את הצבעתי, כי בענין זה
דעת טיעוני שונה שלי.

י. שופמן:

אני מסכים שתובאנה לכנסת שתי גירסות.

הוחלט:

לקבל את הצעה להביא לכנסת בסעיף 7(ב)(2)
שתי גירסות, האחת כפי שנתקבלה בדיון הקודם
בוועדה, והשניה כנוסח הסתייגותו של ב. מזניה
בסעיף זה.

א. ידיון:

בסעיף 7(ב)(3) נאמר "או בענין פלילי - לבטל דיון
שנתקיים או החלטה שניתנה ללא טענות". על-ידי כך
יוצא וכל דיון שלה בענין פלילי, מי-אפשר לבטלו על-ידי פניה לבית-הדין
הגבוה לצדק. זה נוגע לא רק לבתי-דין דתיים, אלא גם לכל הטריבונלים
האחרים, המלטיניסטרטיביים וטעין-שיפוטיים.

ז. ורהפטיג:

כשדנו על כך בוועדה היה ברור כי יש סוג אחד של ענייני
אשר לגביהם יכול בית-המשפט להתערב רק במאלת הטענות,
ומלה הם העניינים הנדונים בבית-דין דתי. לו רצינו לכתוב זאת ברור, צריך
היה לכתוב זאת בסעיף מיוחד. כיון שהוועדה לא רצתה להכניס סעיף מיוחד לענין

ז. ורהפטיג :

זה, נתקבלה האבחנה בין ענין פלילי ואנין אזרחי. אני טבין כי טענת שר המשפטים היא כי יש ענינים אזרחיים לא רק בבתי-הדין הדתיים אלא גם בטריבונלים אחרים. אם כך צריך לחזור להצעה הקודמת לנסח סעיף מיוחד לגבי בתי-הדין הדתיים, או להכניס בסעיף הזה את הדבר בצורה ברורה.

היו"ר נ. ניר : ראיתי פסק-דין רביט של בית-המשפט העליון המתערבים בשאלת הסמכות של בתי-הדין הדתיים. ז"א, זה הסטטוס הקיים. לכן אני מתנגד להצעת ח"כ ורהפטיג.

ח. כהן :

כאשר הצעתי להוסיף "בענין פלילי" כדי להתפשר עם חברי הכנסת ורהפטיג, לא נתתי לעצמי דו"ח על מוצאות החסרות הנובעות מכך. אבל אני חושב עכשיו שהסכמתי לפשרה הזאת היתה נחפזת. לא התכוונתי להציע לוועדה שתותר על סמכות בית-המשפט העליון לגבי כל הטריבונלים האלה שיעטדו תחת פיקוחו גם בצורת צרטיוררי שהיא לטעמי הצורה החשובה והעיקרית של פיקוחו על הטריבונלים לטיניהם.

אני גם אינני נלהב להפריד בין בתי-הדין הדתיים, ועוד פחות - בין בתי-הדין הרבניים, ובין בתי-דין אחרים אשר בית-המשפט העליון טוסטך להתערב בעניניהם, מפני שאני חושב שגם מבחינתו של חבר הכנסת ורהפטיג, יש בזה טעם לפגם. אם הם נכנסים בפסקה (3) בין כל יתר בתי-הדין, הצבאיים והאחרים, אין בזה טעם לפגם, מה שאין כן כאשר ספרידים זאת. לכן אני חושב שהדבר הטוב ביותר יהיה לטחוק את הכלים "בענין פלילי".

ז. ורהפטיג :

אם תהיה הצעה כזאת, מבקש להפסיק את הדיון הזה ולדון על כך בישיבה הבאה. כי זוהי טעם שהפכה. הטטטלה קיבלה הצעה. אם הטטטלה חוזרת בה מהצעתה, נדון על כך בישיבה הבאה.

הנחלט : להשאיר את סעיף 7(ב) (5) פתוח עד לישיבה הבאה.

3. חוק הגנת הדייר, (תישן) - הצעת ח"כ ארנא.

ט. אלון :

חוק הגנת הדייר קובע כי בטקרה שנפטר הדייר, טוגניט בני טשפחתו. והוא קובע כי גם בטקרה שהדייר זנח את בני טשפחתו, הם טוגניט. אולם אז ניתנה אפשרות לבית משפט לקבוע כי הדיירים יהיו טוגניט רק לגבי חלק מן הדירה. כלומר, אם לדעת בית-המשפט אחרי עזיבת הדייר נשארה דירה גדולה טדי, הוא יכול לקבוע כי הדיירים יהיו טוגניט רק בחלק טטנה, כולל טטנה ושירותים. הצעת חבר-הכנסת ארנא היא שאותה הוראה תחול גם בטקרה שהדייר נפטר, ולא רק בטקרה שהוא זנח את בני-טשפחתו.

הרקע להצעה זאת הוא זה. הונאו לידיעתו של חבר הכנסת ארנא וגם לתשומת לב טשרד המשפטים טקרים של בעלי-בתים קטנים, שיש להם דירה אחת או שתיים, שהם עצמם זקוקים לדיור, ודירותיהם טושכרות לדייר. ההצעה היא שבטקרה שאחרי טות הדייר נשארת דירה טרווחת, תהיה אפשרות להעביר חלק טטנה לרשות בעל-הבית, והדיירים יצטטטמו באותו טטח של הדירה שלו הם זקוקים.

ב. אזניה :
דירה סוגנת היא נכס. לא ביטלנו את דטי הטפתח.
ואנחנו עלולים להגיע למצב טוזר, שנכס הסוכר
נכנס, ינושל מסנו אדם שהוא שליט בדין. כאן אין טדובר על כך כטה
ילדים יש לדייר, כטה חדרים דרושים לן. אין לנו כל קנה-טירה
לנישול זה.

ט. רוזנברג :
אני מצטרף לדברי אזניה. לפי ההצעה הזאת אם
בעל-הדירה נפטר באופן פתאומי, בעל-הבית ירוויח
טכך, בעוד שאם כטה ימים לפני כן הוא טוסר את הדירה לטיטו אחר,
הוא יכול להשאיר לבני-טשפתחו את הערך של הדירה כירוטה. אם הדירות
טוגנות, פירוש הדבר שאנחנו טכירים בדירה נכנס, כרכוש. נקח לדוגמא
טקרה שאדם לקח בדטי-טפתח דירה יותר גדולה טתוך כוונה להכין
טקום לקרוטיו העוטדים להגיע טחו"ל, ולפני טהם טגיעים, הוא טת. טזה
בעל-הבית צריך להרוויח?

לכן הייתי טציע הצעה הפוכה, לטחוק את ההוראה
הזאת טסעיף 18, בנוגע לטקרה טדייר זנח את טשפתחו, אעפ"י שאני טודה
טיט הכול בין הטקרים.

י. שופטן :
אני טתנגד להצעה, הייתי טבין לו היו טציעים
לבטל את הגנת הדייר. אבל ההצעה הזאת תיצור
פירצה שאין בה כל הגיון. אם כך, אולי צריך לאפשר לבעל הבית בטקרה
שאנשים גרים בדירה גדולה טדי, לקחת טתם חלק טן הדירה, באטר, לאחר
טילדיהם גדלו והתחתנו?

י. הררי :
בטקרים כאלה עלינו לשקול לטי ייגרם עוול יותר
גדול. אם קורה לטשפתח אסון וטת הבעל, האם
לא טטפיק להם אסון זה, וצריך עוד לקחת טהם חלק טן הדירה שבה הם גרים?
הרי זה יכול להרוט את הטשפתח.

ט. איבילוב :
אני טודה כי אילו חבר הכנסת אונא לא היה טביא
את החוק לכנסת, לא הייתי נוסל היום יזטה לכך.
הייתי טוצא טקום לתיקון זה בהזדמנות אשר הכנסת היתה נגשת לתיקונים
בחוק הגנת הדייר. אבל כיון שהדבר הוטא לפנינו, חוטבני טיש טן הצדק
בהצעת התיקון. אין בארץ חוק הקובע טהו טכטיטום החדרים לגולגולת.
וזה טקשה על התיקון הזה. טפני טיכול להיות טקרה של אדם אטוד עוד
לפני טאנח את טשפתחו וכלי קטר עם זניחתו, היתה לו דירה גדולה טאוד.
לכן הייתי טציע לצטטם את התיקון לטקרה אחד בלבד: גטידה שהדבר
נוגע לצרכים טאוד דחופים של בעל-הבית, אשר בית-הדין הכיר בהם.
אני טיכול להביא כדוגמא יהודי טטצרים טקנה בית גדול בתל-אביב, והוא
בא עכטיו בין הטגורטים, בלי כסף. באחת הדירות הטרווחות לו גר
זוג, בארבעה חדרים. לדעתי, רטאים אנו לקטוע כי בטקרה טזה צריכה
לצתן לו אפשרות לגור בשני חדרים בבית. נדטה לי שאם נגביל את התיקון
בכיוון זה, יש לו טקום.

א. ירין :
אם הכוונה אינה טביעת ניצול הדירה אלא עזרה
לבעל-הבית הזקוק לחלק של הדירה, לא זו בלבד
שאין זה טייד לטקרה של טיתת הדייר בלבד, אלא שלדעתי הדבר כלול טכך
בחוק הקיים. אם בעל הבית, לטשל, בגלל גידול טשפתחו, זקוק לדירה,
הוא יכול לדרוש פינניה וצריך להטציא לדייר דיור חלוף. ובית-הט
יכול לקבוע כי הדיור החלוף יתבטא בכך שהדייר יגור באותה דירה,
בטטפר חדרים יותר קטן.

היו"ר נ. ניר: הניסוקים נגד הצעת החוק ברורים: קודם כל זה נכס, ושנית, אם נגרם למשפחה אסון, לא צריך להוסיף עליו. שלישית: לפי הגיון זה צריך היה להרחיב את החוק ולהגיד כי אם הילדים גדלו והתחתנו והבית התרוקן, אפשר לנטל את הדייר מחלק מהדירה.

הנחלט: לקבל את ההצעה שלא להטליץ בפני הכנסת להביא את הצעת החוק לקריאה ראשונה.

היו"ר נ. ניר: אם חבר הכנסת אונא ירצה בכך, נתן לו אפשרות נוספת להסביר את עמדתו בענין זה.

הישיבה נבעלה בטעה 13.00.